

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
INNOVATSION
RIVOJLANISH VAZIRLIGI

SPORTDA VA YOSH AVLOD JISMONIY TARBIYASIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR

Respublika ilmiy retsenziyalangan
onlayn-konferensiya

MATERIALLARI

29-sentabr 2021-yil

“Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили” га бағишланган, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 2 мартдаги 78-Ф сон фармойишига асосан Бухоро давлат университетида халқаро ҳамкорлар иштирокида **2021 йил 29 сентябрь** куни “**Спортда ва ёш авлод жисмоний тарбиясида инновацион технологиялар**” мавзусида Республика илмий рецензияланган онлайн-конференция ўтказилади.

Анжуманнинг мақсади: Ёш авлоднинг ҳаракат фаоллигини оптималлаштириш муаммоларини ҳал этишнинг янги йўллари излаш, уларнинг жисмоний тайёргарлиги ҳамда жисмоний тарбияси жараёнига янги шакллар ва методларни жорий қилиш бобида методологик ва услубий шароитларини ўрганиш.

Анжуманнинг ташкилий қўмитаси:

1	О.Х.Хамидов	БухДУ ректори, раис
2	О.С.Қаҳҳоров	БухДУ инновация ва илмий ишлар бўйича проректори, раис муовини
3	Б.Б.Маъмуров	Жисмоний маданият факультети декани, аъзо
4	С.Қ.Қаҳҳоров	БухДУ ходимлар ва талабалар касаба уюшмаси раиси, аъзо
5	У.У.Рашидов	БухДУ молия ва иқтисодиёт ишлари бўйича проректори, аъзо
6	Г.Т.Зарипов	БухДУ И ва ИПКТ бўлими бошлиғи, аъзо
7	Р.С.Шукуров	Жисмоний маданият назарияси ва услубиёти кафедраси мудири, аъзо
8	А.Э.Сатторов	Факультетлараро жисмоний тарбия ва спорт кафедраси мудири, аъзо
9	Қ.П.Арслонов	Жисмоний маданият назарияси ва услубиёти кафедраси доценти, аъзо
10	Ф.Б.Музаффарова	Жисмоний маданият назарияси ва услубиёти кафедраси катта ўқитувчиси, p.f.b.f.d.(PhD), аъзо
11	Р.С.Баймурадов	“Факультетлараро жисмоний тарбия ва спорт кафедраси” катта ўқитувчиси, аъзо
12	Ф.А.Нарзуллаев	“Факультетлараро жисмоний тарбия ва спорт кафедраси” катта ўқитувчиси, аъзо
13	М.М.Тўраев	Жисмоний маданият назарияси ва услубиёти кафедраси ўқитувчиси, аъзо

Барча маъруза тезислари (мақолалар) таҳририят томонидан анонимлаштирилган ҳолатда текширилади ва текширувдан ижобий ўтган маъруза тезислари нашр этилади ҳамда ҳар бир муаллифга электрон СЕРТИФИКАТ берилади. Маъруза тезисларида берилган маълумот учун муаллифларнинг ўзлари жавобгар ҳисобланишади. Конференция материаллари тўпламини 2021 йил 15 октябрь кунидан бошлаб <https://interscience.uz> расмий сайтидан юклаб олишингиз мумкин.

Конференция тўпламида нашр этилган илмий тезислар (мақолалар) **GOOGLE SCHOLAR, CROSSREF** халқаро базасида индексацияланади, ҳар бирига алоҳида [Crossref DOI](#) рақам берилади.

Мазкур онлайн конференцияда профессор-ўқитувчилар ва илмий тадқиқотчилар жисмоний тарбия ва спорт йўналишида ўз илмий изланишлари натижасида тайёрланган маъруза тезислари (мақолалар) билан қатнашади

**TA'LIM JARAYONINI TASHKIL ETISHDA BASKETBOL SPORTINING INTERAKTIV
BAZAVIY TA'LIM TEXNOLOGIYALARI**

10.53885/edinres.2021.23.77.040

Farmonov O'tkir Alimovich

BuxDU katta o'qituvchisi

"Fakultetlararo jismoniy madaniyat va sport" kafedrası.

Farmonov_2017@mail.ru sot: 90.710-35-39

**ИНТЕРАКТИВНЫЕ БАЗОВЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ
БАСКЕТБОЛЬНОГО ВИДА СПОРТА В ОРГАНИЗАЦИИ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА**

**Фармонов Уткир Алимович старший преподаватель БухДУ
кафедрой «Межфакультетская физическая культура и спорт».**

Farmonov_2017@mail.ru sot: 90.710-35-39

**INTERACTIVE BASIC EDUCATIONAL TECHNOLOGIES OF BASKETBALL SPORTS IN THE
ORGANIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS**

**Farmonov Utkir Alimovich senior lecturer at
the Department of "Interfaculty physical culture and sport".**

Farmonov_2017@mail.ru sot: 90.710-35-39

Annotatsiya: *ishda professor-o'qituvchilarning basketbol va talabalar uchun interaktiv ta'lim shakllarini o'quv jarayonida qo'llash imkoniyati bo'yicha so'rovnmalarini tahlil qilish ko'zda tutilgan*

Аннотация: *работа предусматривает анализ анкет профессорско-преподавательского состава о баскетболе и возможности использования интерактивных форм обучения студентов в учебном процессе*

Annotation: *the work provides an analysis of the questionnaires of the teaching staff about basketball and the possibility of using interactive forms of teaching students in the educational process*

Kalit so'zlar: *basketbol, interaktiv shakllar va o'qitish usullari.*

Ключевые слова: *баскетбол, интерактивные формы и методы обучения.*

Keywords: *basketball, interactive forms and teaching methods.*

Interaktiv ta'lim shakllari va usullari davlat ta'limining shakli quyidagilarni amalga oshirishda o'quv jarayonining ajralmas qismidir, chunki ular innovatsiya hisoblanadi va o'quvchilarning bilim faoliyatini faollashtirishga, o'quv materiallarini mustaqil tushunishga yordam beradi. Interaktiv ta'lim usullarining asosiy turlari quyidagilardan iborat:

- o'qitishning faol shakllari (ma'ruzalar, munozaralar, ma'ruzalar konferentsiyalar, niya bo'roni, talabalarning tezislari va ijodiy ishlari tanlovi);

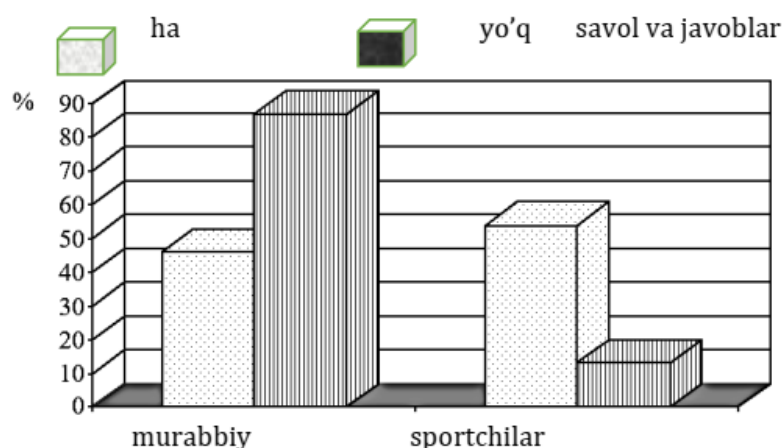

- ta'limni rivojlantirish usuli;
- o'quv jarayonining shaxsiy yo'naltirilganligiga asoslangan texnologiyalar;
- muammoli ta'lim;
- loyiha o'qitish usullari;
- treningda tadqiqot usullari;
- o'yin uslublarini o'rganishda foydalanish texnologiyasi;
- hamkorlik bo'yicha trening (jamo, guruh ishi);
- axborot-kommunikatsiya texnologiyalari.

Keling, miya bo'roni, biznes o'yinlari, rol o'yinlari, simulyatsiya o'yinlari (o'yin simulyatsiyasi), munozaralar, muayyan vaziyatlarni tahlil qilaylik. Interaktiv ta'lim usullarini tahlil qilib, biz ularning ta'lim faoliyatida shaxsni o'z - o'zini anglash uchun shart bo'lib, basketbol uchun muhim omili-hamkorlikdir [1; 2].

Bugungi kunda o'quv-mashg'ulot jarayonini amaliyotga joriy etish ta'limning yangi shakllari va usullari faqat texnik vositalardan keng foydalanish bilan amalga oshirilishi mumkin. O'quv mashg'ulotlariga bo'lgan qiziqishni oshirishga yordam beradigan eng samarali vositalar zamonaviy yoshlar uchun kompyuter texnologiyalari bo'lib, ular qidiruv faoliyatini rivojlantirish va sportchilarning intellektual salohiyatini oshirishga yordam beradi. Basketbol bo'yicha o'quv jarayonida kompyuter texnologiyalari bilimidan kam foydalanish sabablarini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, eng muhim omillar respondentlarning kompyuter tayyorgarligining past darajasi (36,0%-43,8%) va ushbu bilimlarni o'quv-mashg'ulot jarayonida (22,0% -21,3%) amalga oshirish imkoniyati mavjud emas. Qizig'i shundaki, respondentlarning aksariyati (93,3% -98,4%) basketbol bo'yicha o'quv jarayonida kompyuter texnologiyasidan foydalanish imkoniyati haqida deyarli hech narsa bilmasligini ko'rsatmoqda. Kompyuterdan foydalanish imkoniyati haqida ma'lumot berish kerak texnologiya nafaqat sportchilar, balki murabbiylar tomonidan ham ma'lum emas [3].

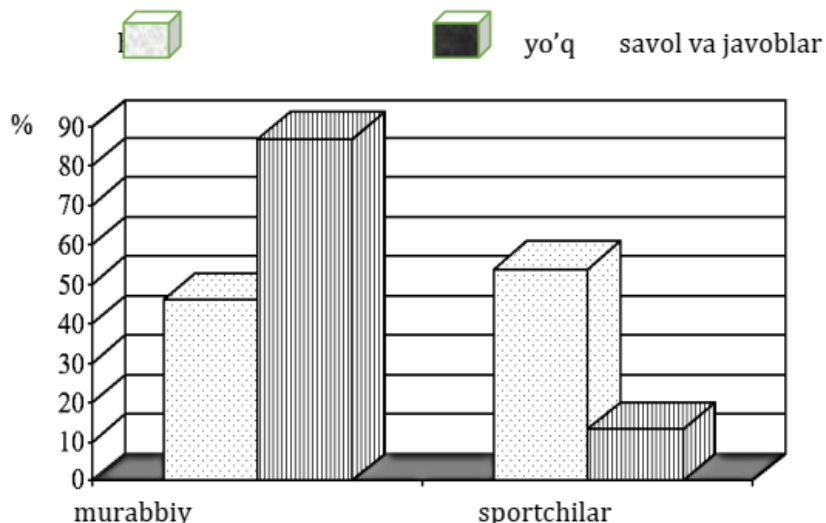
Bu yerda so'rovnomalardan ayrim diagnostika materiallari mavjud. Savolga: "Sizning fikringizcha, tarmoq texnologiyasini qo'llash kerakmi pedagogik hamkorlikni amalga oshirish uchun elektron resurslar ta'lim jarayoni?" 46% murabbiylar ha deb javob berishdi, elektron resurslar va ta'lim texnologiyalaridan foydalanish kerak, murabbiylarning 54% salbiy javob berdi. Basketbolchilar mutlaqo teskari natijaga ega - 87% - ha, 13% - yo'q (rasm-1)

Rasm-1. Savolga murabbiylar va sportchilarning javoblarini tahlil qilish elektron resurslardan foydalanish imkoniyati haqida

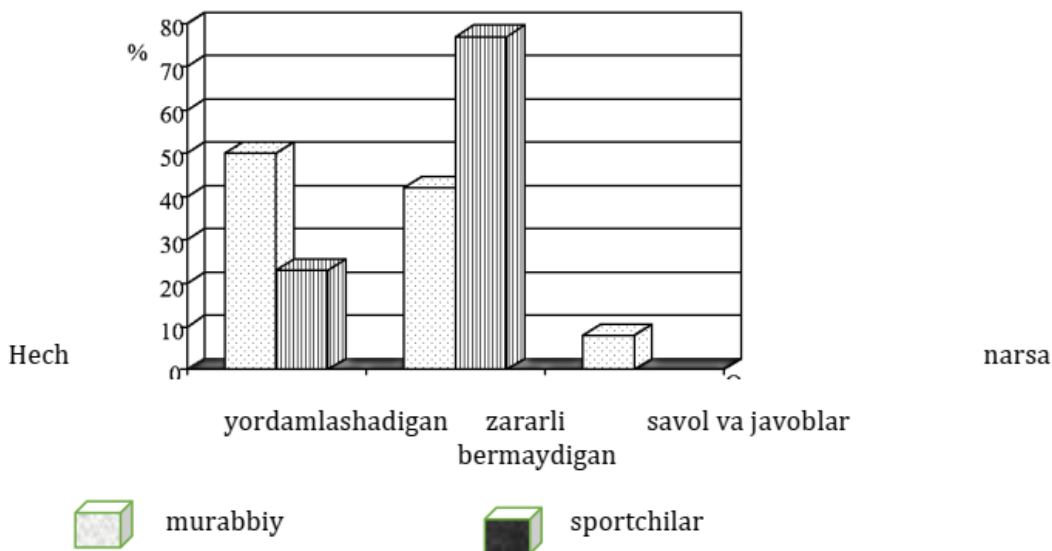
Ikkinchi savol natijalari birinchi natijalar bilan bir xil: 50% murabbiylar kompyuter texnologiyalari hech narsa bermayapti, deb hisoblashadi, 23% sportchilar ham ishonishadi; 42% trenerlar texnologiya o'zaro muloqot qilishda yordam beradi (bu, asosan, yaqinda o'zlari talabalar bo'lgan murabbiylarning yosh kontingenti) va faqat 8% texnologiyalarning

zararlanishini qayd etadi. Asosiy vazndagi sportchilar kompyuter texnologiyalaridan ijobiy foydalanish imkoniyatlariga ega (rasm- 2).

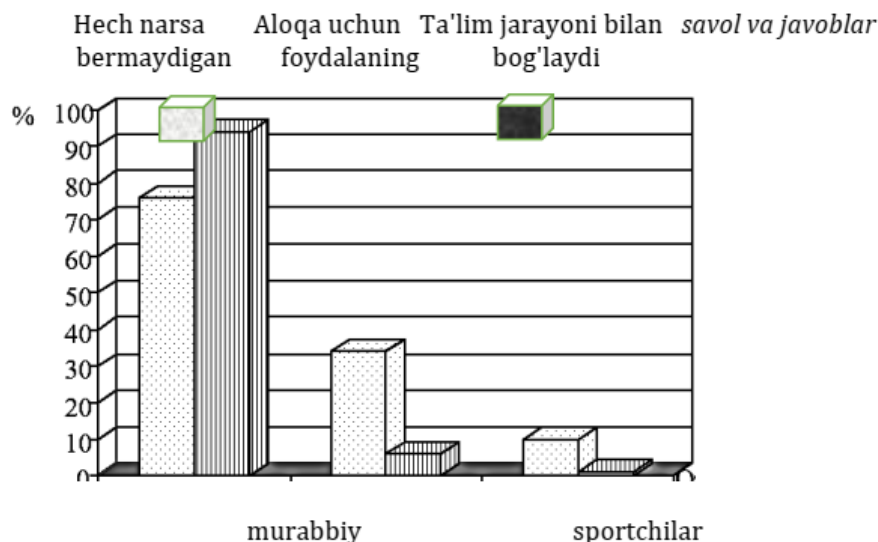

Rasm- 2. Savolga murabbiylar va sportchilarning javoblarini tahlil qilish kompyuter texnologiyasidan foydalanishning foydasi haqida

Uchinchi va to'rtinchi savollarga murabbiylar va sportchilar taxminan bir xil javob berishdi – 76% ta'lim sohasidagi o'zaro hamkorlik texnologiyalari haqida hech narsa bilishmaydi, 34% ta'lim forumlaridan foydalanadi, virtual makonda muloqot qilish uchun suhbatlashadi, lekin faqat 10% ularni o'quv jarayoni bilan bog'laydi (rasm 3, 4)

Rasm- 3. Savolga murabbiylar va sportchilarning javoblarini tahlil qilish kompyuter texnologiyalarini qo'llash bo'yicha bilimlar haqida

Rasm- 4. Savolga murabbiylar va sportchilarning javoblarini tahlil qilish ta'lim sohasidagi o'zaro hamkorlik texnologiyalarini bilish

So'rovda qatnashgan murabbiylar va sportchilarning 94% da tajriba yo'q, istisno elektron pochta, 97% o'z xizmatlaridan foydalanadi. Serverda ta'lim resurslarini joylashtirish uchun respondentlarning asosiy qismi mutaxassislar xizmatlaridan foydalanadi [4]. Shunday qilib, olib borilgan tadqiqotlar bizni kompyuter texnologiyalarini joriy etish, elektron resurslarni ishlab chiqish va qo'llash basketbol bo'yicha o'qituvchilarni o'z faoliyatining yangi yo'nalishini o'z ichiga oladi. Shunday qilib, ushbu yangi faoliyat turi resurs ta'minotining barcha kanallari bilan jihozlangan bo'lishi kerak: iqtisodiy, axborot, moddiy-texnik va ilmiy metod.

Adabiyotlar ro'yxati

1.L.B.Andryushenko Basketbolchilarni texnik va taktik tayyorlash universitetdagi raqobat faoliyati [matn] / L. B. Andryushenko [va boshq.]. TR-bosma, 2015. – 170 b

2. S.Yu.Vit'ko Jismoniy tarbiya taraqqiyotning asosi sifatida, texnologik taraqqiyot sharoitida insonni takomillashtirish va uyg'unlashtirish [matn]/ S.Yu.Vit'ko [va boshq.] ilmiy tadqiqotlarning dolzarb yo'nalishlari: nazariyadan amaliyotga: VII xalqaro ilmiy-amaliy konferentsiya materiallari. – Cheboksary: CNS "Interaktiv plus", 2016. – №1 (7). - P.103-106 b.

3. A.G.Burov talabalar sport klubini boshqarish modelini loyihalash (G. V. Plexanov nomidagi REU misolida) [matn] / A.G. Burov / / Iqtisodiyot va tadbirkorlik.– №12-4 (53-4). - P.712-716 b.

4. Yu.V.Podoruev otishni o'rganish texnikasining vosita belgilarini tuzatish dzyudo va uning shakllanish xususiyatlari erta mutaxassislik sharoitida: Dis. .... ped. fanlar. nomzod. – Krasnodar 2009. – P. 181.